

เขียน

ตามคำบอก

ธีรบุรณ สมบุรณเดกิง

เขียนตามคำบอก เป็นคำที่คุ้นหูในหมู่นักเรียนสมัยก่อนว่าจะเรียนภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษจะมีเขียนตามคำบอกแทรกอยู่เสมอ ในปัจจุบันกลายเป็นคำที่ไม่คุ้นหูเท่าใดนัก สำหรับในห้องเรียนภาษาไทยมีอยู่บ้าง แต่ในห้องเรียนภาษาอังกฤษแล้วการเขียนตามคำบอกกลายเป็นวิธีที่ล้าสมัย ครูภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ไม่นำมาใช้

ผู้เขียนเห็นว่าการเขียนคำบอกนั้นเป็นวิธีการที่มีประโยชน์มาก ช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีขึ้น มีชีวิตที่เก๋ที่ไม่มีความซ้ำแต่เป็นวิธีที่แบบลายนวนิยายยิ่งนานวันยิ่งมีความขลัง ผู้สอนอาจนำมาใช้เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน (introduction) นำเสนอบทเรียน (presentation) ย้อนย้ำบทเรียน (recycling) ทบทวนบทเรียน (revision) ฟังการฟังให้เข้าใจ (listening comprehension) ฟังการเขียนเรียงความ (composition) และการฝึกทักษะย่อยอื่นๆ อีกมาก ไม่ว่าจะเป็นการสอนภาษาอังกฤษแบบทั่วไป (general) หรือแบบเฉพาะสาขาวิชา (ESP) หรือแม้แต่การแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เราสามารถใช้เขียนตามคำบอกเป็นกิจกรรมหนึ่งในการเรียนการสอนได้ทั้งสิ้น

ปัญหาอยู่ที่ว่า เราจะนำมาใช้อย่างไรจึงจะเหมาะกับนักเรียนและเหมาะกับกาลสมัย ผู้เขียนมีแนวทางในการเลือกริธีนี้มาใช้ดังนี้

1. หากบทเรียนก่อนหน้ามีกิจกรรมให้เด็กทำมาก

การให้เขียนตามคำบอกสั้น ๆ ก่อนการเริ่มบทเรียนภาษาเป็นการดึงการสนใจกลับมายังบทเรียนภาษา และทำให้ผู้เรียนเกิดความสงบทางอารมณ์และพร้อมที่จะเรียนต่อไป บทที่ใช้เขียนจะต้องไม่ยาวเกินไป ประมาณ 4-5 บรรทัด สำหรับนิสิตศึกษา และจะต้องมีความสัมพันธ์กับบทเรียนในชั่วโมงนั้น

2. เมื่อต้องการให้จำถ้อยความของข้อเขียน (genre) เพื่อเป็นต้นแบบในการเขียนเรียงความในหัวข้อที่ต้องการ ถ้อยความแบบเดียวกัน เช่น ในจดหมายเชิงธุรกิจเกือบทุกหัวข้อที่ผู้สอนสามารถนำวิธีเขียนตามคำบอกมาใช้ได้กับจดหมายทั้งฉบับ ไม่ว่าจะในส่วนที่อยู่ของผู้รับ (receiver's address) คำนำ (salutation) เนื้อหา (body of the letter) หรือแม้แต่ในส่วนของการเขียนคำย่อเพื่อแสดงว่ามีเอกสารแนบมาด้วย

3. เมื่อต้องการให้นิสิตเรียนรู้และเลียนการออกเสียงภาษาอังกฤษ อาจเป็นเสียงที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาไทย หรือเสียงที่คล้ายเสียงในระบบภาษาไทย แต่วิธีออกเสียงแตกต่างกัน ผู้สอนภาษาที่เป็นคนไทยและสามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงเจ้าของภาษาไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเชื่อได้ว่า "จะต้องออกเสียงอย่างนี้จึงจะถูกต้อง" หากไม่มีหลักฐานมาแสดง การนำเทปมาให้ นิสิตเพื่อเขียนตามคำบอกจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ นิสิตเห็นคล้อยตามและพยายามฝึกออกเสียงในทางที่ถูกต้องเพราะ นิสิตมีโอกาสได้ยินเจ้าของภาษาพูดเอง

ฝึกเขียนคำที่ได้ยินออกมาเป็นตัวอักษร มีโอกาสฟังใหม่ได้หลายครั้งและแก้ไขข้อผิดพลาด และทุกครั้งจะได้ยิน คำ และถ้อยความที่ไม่เปลี่ยนแปลง (ไม่เหมือนการอ่านสด)

4. เพื่อต้องการย้อนย้ำให้นิสิตสามารถนำความรู้ทางไวยากรณ์มาใช้ในการเดาข้อความ เดาศัพท์และสำนวน การให้นิสิตแต่งประโยคจากคำศัพท์ก็เป็นวิธีหนึ่งที่นิสิตสามารถใช้ความรู้ทางไวยากรณ์มาประยุกต์ โดยมีคำศัพท์ (ตัวอักษร-ภาพ) จำนวนหนึ่งเป็นชุดนำร่อง วิธีเขียนตามคำบอกใช้คำพูด (เสียง) เป็นชุดนำร่อง ส่วนใหญ่ไวยากรณ์จะแฝงอยู่ที่เสียงของพยางค์ที่ไม่ได้รับการลงน้ำหนัก (the, -ed, a, an, -ing, -s, etc.) และการเชื่อมโยงเสียง (linking)

5. เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนที่ต้องการความคิดเห็นที่หลากหลาย หากนำปัญหาที่ต้องการจะถูกเอามาให้เขียนตามคำบอกก่อน ผู้เรียนจะมีเวลาในการตีความของปัญหาไปด้วย อาจทำให้เข้าใจปัญหาได้ดีขึ้น ถ้าไม่เข้าใจก็พอจะมีข้อความในมือที่จะใช้ตั้งคำถามได้ ผู้สอนอาจยกคำศัพท์บางตัวที่ให้เขียนมาอธิบาย และให้ตัวอย่างประกอบ

การหาบทความสำหรับเขียนตามคำบอก

มีบทเรียนสำเร็จรูปอยู่มากมายในท้องตลาด ซึ่งครูสามารถเลือกมาใช้ให้เหมาะกับบทเรียนของนิสิตได้ หรือสามารถหาได้จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุด AUA และห้องสมุด British Council บทเรียนเหล่านี้จะต้องเลือกให้ดีเพื่อให้เข้าได้กับบทเรียนของนิสิต มิฉะนั้นแล้วผู้เรียนจะสับสนและไม่ได้เรียนรู้ตามที่เรากำลังต้องการ

บทเรียนสำเร็จรูปที่น่าสนใจได้แก่ Guided Composition และ Picture Composition ของ Professor Jack Richards ในบทเรียนจะมีหนังสือประกอบ 1 เล่ม คู่มือครู 1 เล่ม ภาพประกอบ 1 ชุด เทปประกอบการสอน 1 ม้วนแบบฝึกหัดส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนคำบอกในเรื่องต่างๆ ไป (ครอบครัว พี่น้อง อาหารการกิน สถานที่เหตุการณ์ในอดีต วางแผนเพื่ออนาคต ฯลฯ) ซึ่งเราอาจจะไม่โชคดีนักที่จะได้เนื้อเรื่องที่ตรงประเด็นที่ต้องการสอน เช่น ถ้าเราต้องการเนื้อหาภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ เป็นต้น

แหล่งที่ครูภาษาสามารถหาบทเขียนตามคำบอกที่มีเนื้อหาของภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ หรือภาษาอังกฤษ

สำหรับนักวิทยาศาสตร์ ผู้บริหาร วิศวกร และสาขาอาชีพอื่นๆ มีอยู่หลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากระายการภาษาอังกฤษทางวิทยุของสถานี BBC (อังกฤษ) รายการ Special English ของ BBC และของสถานี VOA (อเมริกา) ซึ่งเป็นสถานีวิทยุคลื่นสั้นแต่มีคุณภาพในการส่งสัญญาณดีมาก เราสามารถอัดเทปรายการเหล่านี้ไว้ใช้สอนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงๆ เพียงแต่ต้องมีความอดทนในการคอยและต้องติดตามรายการอยู่เป็นประจำ

สำหรับผู้เขียนใช้เวลาว่างในการอัดเทปรายการสอนภาษาของ BBC ซึ่งหลายรายการเราสามารถนำมาใช้ได้ทันที ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพราะเป็นรูปแบบของการบอกให้เขียนตามอยู่แล้ว และข่าวที่เสนอในรายการ Special English ก็สามารถนำมาใช้ประกอบการสอน Foundation English และรายวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะสาขาวิชาได้ เพราะผู้ประกาศข่าวพูดช้า และทิ้งช่วงในการอ่านเป็นระยะๆ รายการสำหรับเด็กทางโทรทัศน์จากต่างประเทศผ่านดาวเทียม ก็เป็นอีกแหล่งหนึ่งซึ่งเราสามารถอัดรายการลงในแถบบันทึกภาพและนำมาใช้สอนเขียนตามคำบอกได้ จะทำให้ผู้เรียนสนใจมากขึ้นเพราะนอกจากจะมีเสียงแล้วยังมีภาพที่แสดงให้เห็นปากของผู้พูดด้วย ทำให้สามารถเดาคำได้ดีขึ้น

วิธีสอนเขียนตามคำบอก

1. การเตรียมอุปกรณ์

อุปกรณ์การสอนจะต้องพร้อม ถ้าเป็นเทปบันทึกเสียงควรนำมาตั้งไว้ก่อนเริ่มบทเรียน และควรทดลองฟังเสียงก่อน ให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถได้ยินทั้งห้อง ไม่ดังเกินไป ไม่เบาไป และควรเลือกบทเรียนในดลับทให้ตรงพอดี ไม่ควรกรอเทปหาบทเรียนขณะที่นิสิตนั่งรออยู่ เมื่อเปิดเทปควรเริ่มเขียนตามคำบอกได้ทันที เครื่องเทปที่ใช้ควรมี counter หรือตัวเลขบอกตำแหน่ง เพื่อประโยชน์ในการกรอเทปกลับมายังตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง ถ้าใช้แถบบันทึกภาพก็ควรจัดตั้งอุปกรณ์ในตำแหน่งที่นิสิตทั้งห้องสามารถเก็บภาพได้อย่างชัดเจน ปรับเสียงให้ได้ยินทั่วถึง และควรใช้เครื่องเล่นแถบบันทึกภาพที่มีตัวเลขบอกตำแหน่ง และมีปุ่มสำหรับหยุดชั่วคราว (pause) และควรเป็นระบบที่ไวต่อสัญญาณเสียง เพราะฉะนั้นแล้วจะมีปัญหาเรื่องเสียงจะขาดหายไปประมาณ 4 -

5 วินาทีหลังจากที่หยุดภาพไว้ชั่วคราว ทำให้ไม่สามารถเขียนได้สะดวก

ควรเตรียมกระดาษสำหรับแจกผู้เรียน เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมเข้าแฟ้ม สำหรับนำไปตรวจแก้ กระดาษควรจะมีขนาดเท่ากัน และควรแนะนำให้มนิสิตใช้ดินสอเพื่อสะดวกในการแก้ไขข้อผิดพลาด เมื่อเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่ควรมีรอยขีดฆ่าค้างอยู่ เพื่อให้มนิสิตสามารถเก็บไว้เป็นต้นแบบในการเขียนครั้งต่อไป

2. การสอน

2.1 บอกให้มนิสิตรู้ตัวก่อนว่าจะเขียนเรื่องอะไร ประโยชน์ของการเขียนเพื่ออะไร เช่น เพื่อทบทวนคำศัพท์ และไวยากรณ์ที่เรียนไปแล้ว เพื่อใช้เป็นรูปแบบในการเขียนเรียงความในทำนองเดียวกัน เพื่อเขียนจดหมายหรือโน้ตย่อให้กับใครคนใดคนหนึ่ง เป็นต้น

2.2 บอกให้มนิสิตถึงจำนวนครั้งที่ผู้สอนจะเปิดเทปให้ฟัง เช่น

2.2.1 จะเปิดให้ฟังเพียงครั้งเดียว เป็นช่วงๆ และเมื่อเขียนเสร็จแล้วจะสามารถฟังได้ทั้งเรื่องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจการสะกดคำและเพิ่มเติมข้อความ (เหมาะสำหรับการทบทวนบทเรียน หรือย้อนย้ำบทเรียน)

2.2.2 จะเปิดเทปให้ฟังสามครั้ง ครั้งแรกมนิสิตจะได้ฟังตลอดเรื่องเพื่อความเข้าใจเรื่องทั้งหมด ครั้งที่สองจะได้ฟังเป็นช่วงๆ เพื่อเขียนตามและครั้งที่สามจะได้ฟังตลอดเรื่องเพื่อตรวจการสะกดคำและเพิ่มเติมข้อความ (เหมาะสำหรับการนำเสนอบทเรียน นำเสนอถ้อยความของข้อเขียนเพื่อเก็บเป็นต้นแบบการเขียนเรียงความ)

2.2.3 จะเปิดให้ฟังครั้งเดียว เป็นช่วงๆ เพื่อให้เขียนตาม จากนั้นครูจะเฉลยบนแผ่นใสเพื่อให้มนิสิตเปรียบเทียบ และมนิสิตจะได้ฟังตลอดเรื่องอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจทานเมื่อเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว (เหมาะสำหรับใช้เรียกความสนใจมาที่บทเรียน หรือเมื่อต้องการใช้เป็นวิธีฝึกเขียนประจำ)

2.3 ในการให้มนิสิตฟัง ถ้าสามารถทำได้ครูอาจจะนำภาพมาแสดงด้วยเพื่อให้เห็นขั้นตอนอย่างชัดเจน และช่วยเตือนความจำของมนิสิต

3. การประยุกต์ใช้

การนำบทเรียนเขียนตามคำบอกมาประยุกต์เพื่อให้ได้ประโยชน์ที่ครูผู้สอนอาจให้มนิสิตปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 ให้มนิสิตแต่งเติมให้ได้บทเรียงความที่สมบูรณ์ ในกรณีนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมนิสิตไม่สามารถเดาได้ถูกว่าคำหรือวลีที่ใต้ยึ้นนั้นคืออะไร นิสิตจะต้องแต่งเติมเองให้ได้ความสอดคล้องกัน ผู้เรียนจะทำได้ดีถ้าแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้มนิสิตนำเอาแบบฝึกหัดมาเปรียบเทียบกัน

ตัวอย่างงานของมนิสิต (บทบันทึกเทปจากรายการ English by Radio, BBC) ตัวอย่างที่ 1 เป็นงานชิ้นหนึ่งของมนิสิตที่ยังไม่ได้แก้ไข ตัวอย่างที่ 2 เป็นงานชิ้นเดิมที่ได้รับการแก้ไขแล้ว และได้เนื้อหาตรงกับต้นฉบับ นิสิตได้ฟังเพียงครั้งเดียวระหว่างการเรียนรู้เพราะเป็นการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว เมื่อเสร็จจากการเขียน นิสิตแยกออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อเปรียบเทียบงานเขียนของตนและปรับปรุงแก้ไข

ตัวอย่างที่ 1

Dear Mary,

Here is the direction for Fred.

Go along the main road until you see a park to your right. Turn left opposite to the Main Gate into Church road. . . . Street is a first turning on your right. See you then,

Love,

. . . .

ตัวอย่างที่ 2 (ได้รับการแก้ไขแล้ว)

Dear Maria,

Here are the directions for Friday.

Go along the main road till you see the park on your right. Turn left opposite the Main Gates into Church Road. West Street is the third turning on the left.

See you then,

Love,

Alex

3.2 ใช้บทที่เขียนตามคำบอก (บทที่ได้รับการแก้ไขและถูกต้องสมบูรณ์) เป็นต้น แบบในการเขียนเรียงความที่มีถ้อยความในทำนองเดียวกัน ตัวอย่างข้างล่างได้จาก Guided Composition นิสิตเขียนตามคำบอก เสร็จแล้วช่วยกันแก้ไขจนได้สำนวนที่ใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด แล้วจึงนำเป็นต้นแบบในการเขียนเรียงความ เรื่องจังหวัดภูเก็ตและเกาะสมุย โดยเขียนออกมาในรูปของจดหมายแนะนำเพื่อนทางจดหมายในอเมริกาที่จะมาเที่ยวภูเก็ต ให้รู้จักสภาพทางภูมิศาสตร์และสถานที่น่าท่องเที่ยว

The island is very small. In the northern part of the island, there are some mountains with a forest growing around them. There are birds and snakes as well as other animals in the forest. The port is on the eastern side of the island. There are several ships in the port. Near the port, there is a pineapple plantation. There is a large town on the southern side of the island. Vegetables are growing near the town. There are several industries in the town, and they manufacture television sets, and car tires. Behind the town, there is an airport, and to the west of the town, near the ocean, there are several large hotels. There is a road which goes round the whole of the island.

ครูสามารถเพิ่มความรู้ทางด้านความหมายและไวยากรณ์ให้นิสิตได้อีก เช่นให้นิสิตฝึกใช้วลีที่บอกทิศทางได้แก่ in the northern part of . . . , on the eastern side of . . . , near . . . , behind . . . , in . . . , to the west of . . .

3.3 ใช้บทเรียนตามคำบอกในรูปของ cloze test หรือที่รู้จักกันในชื่อ seen dictation เพื่อช่วยให้นิสิตที่ต้องการเรียนเพิ่มเสริมเกิดทักษะทางภาษา ในขั้นแรกครูจะให้นิสิตอ่านเรื่องทั้งหมดบนจอเครื่องฉายภาพโปรเจกต์ (overhead projector) และฟังเสียงจากเทป หลังจากนั้นครูจะลบคำในเนื้อเรื่องออกไปจำนวนหนึ่ง(อาจเป็นคำประเภท functional words ถ้าต้องการเน้นไวยากรณ์และถ้อยความของเรื่อง หรืออาจเป็นคำประเภทให้ความหมายถ้าต้องการเน้นคำศัพท์ใหม่ หรือความเข้าใจในเนื้อเรื่อง)

ในการให้นิสิตเติมคำ ครูไม่ควรให้ฟังเทปซ้ำอีกครึ่งหนึ่ง ควรให้นักคำที่ขาดหายไปได้โดยให้นิสิตทั้งหมดช่วยกัน หากนึกไม่ออกจริงๆ ครูก็แนะนำให้หาคำที่เหมาะสมมาเติมแทน จากประสบการณ์ในการสอน นิสิตสามารถหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงและเข้ากับเนื้อความในเรื่องมาได้ และหลายครั้งที่นิสิตได้คำเติม ทั้งๆ ที่ในตอนแรกนึกไม่ออก

1. ตัวอย่างการตัดคำที่เป็นโครงสร้างทางไวยากรณ์

I live . . . a large city. There . . . many factories in . . . city, and many different things . . . made here, such as radios, television sets . . . cameras.

The city . . . situated near . . . river which . . . a very popular place . . . sailing boats. The main street is . . . Riverside Avenue. There . . . some very nice shops . . . Riverside Avenue. Cars . . . not allowed to park there, but . . . are plenty of parking buildings near . . . There . . . a very good transport system . . . fast modern buses. There is . . . beautiful park where park, there . . . a lake where you can . . . a boat-ride.

It is not surprising . . . many tourists come to our city.

2. ตัวอย่างการตัดคำที่เปลี่ยนแปลงความหมาย

I live in a . . . city. There are many . . . in the city and . . . different things are made here, such as . . . , . . . , and . . . ,

The city is situated near a . . . which is a very popular place for The main street is There are some very nice . . . on Cars are not allowed to park here, but there are plenty of near by. There is very good . . . system with fast modern There is a beautiful . . . where there are some lovely . . . in the garden. In the middle of the park, there is a . . . where you can have a

It is not surprising that many . . . come to our city.

เอกสารอ่านประกอบ

Richards, J. Guided Composition, Longman, 1976.

BBC Support Materials for English by Radio, BBC Bush House, London

BBC World Service Radio Programme.